

NULÄGESBESKRIVNING AV PROJEKTET
SOCIAL DOKUMENTATION
VÅREN 2006

Anngerd Lönn Svensson & Marika Kokkonen

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

TITEL	Nulägesbeskrivning av projektet Social dokumentation.
FÖRFATTARE	Anngerd Lönn Svensson & Marika Kokkonen
UPPLAGA	1
TRYCKÅR	2006
ISSN	1651-4556

© Författaren/Författarna

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna rapport - helt eller delvis - är förbjudet utan medgivande av författaren/författarna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND OCH UPPDRAGSBESKRIVNING	1
UTGÅNGSPUNKTER FÖR UTVÄRDERINGEN	1
INTRESSENER	2
INFORMATIONSUUNDERLAG	2
DATAINSAMLING	2
ENKÄT TILL DOKUMENTATIONSOMBUD.....	3
Ombudens bakgrund	3
Önskemål till utvärderingen	3
Dagsläget.....	3
Dokumentationsombudens utbildning	4
Kursvärdering	4
ENKÄT TILL ARBETSGRUPPEN I PROJEKTET	4
Deltagarnas bakgrund	4
Önskemål till utvärderingen	4
Planerade aktiviteter.....	5
ENKÄT TILL ENHETSCHEFERNA I DE SJU KOMMUNERNA.....	5
Enhetschefernas bakgrund	5
Önskemål till utvärderingen	5
Dagsläget.....	6
Vad dokumenteras	7
Samarbete	7
Planerade aktiviteter.....	7
ERFARENHETER FRÅN MÖTEN MED ARBETSGRUPPEN	8
Rätt person till rätt uppgift.....	8
Arbetsgrupp och referensgrupp	8
Användande av dokumentationsmodellen	8
Problemområden att arbeta med	8
Utvärderingens fortsatta arbete.....	9
Intervjuomgång	9
Önskemål inför det fortsatta utvärderingsarbetet	9
SLUTSATSER	10
Begreppsanvändande.....	10
Informationsflöde	10
Dokumentationsmodellens status	10
HSL och SoL	10
REFERENSER	12
BILAGA 1: ENKÄT TILL DOKUMENTATIONSOMBUD.....	13
BILAGA 2: ENKÄT TILL ARBETSGRUPPEN	16
BILAGA 3: ENKÄT TILL ENHETSCHEFER.....	18

BAKGRUND OCH UPPDRAGSBESKRIVNING

Socialtjänstlagen innehåller från och med 1998 skärpta krav på hur social dokumentation skall bedrivas inom äldreomsorgen. Tidigare tillsyn av Länsstyrelsen har påpekat brister i dokumentationen, främst i dokumentationen av genomförandet av beslut om stödinsatser (enligt projektansökan Appendix D:A).

Projektet "Social dokumentation" startade år 2004 som ett projekt vid Äldre Väst Sjuhärad. Projektet syftar till att utveckla ökade kunskaper i social dokumentation inom äldreomsorgen vilket i sin tur förväntas ge en kvalitetsutveckling i hjälpinsatserna. Projektet omfattar olika steg, från en definition av problemet och inventering av arbetsformer till utvecklande av en arbetsmodell samt implementering av modellen. Deltagare i projektet var vid starten FoU-enheten Äldre Väst Sjuhärad och sjuhäradskommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Svenljunga, Tranemo samt Ulricehamn. Under första delen av projektet genomfördes en inventering av hur social dokumentation utfördes i kommunerna och en modell utvecklades för social dokumentation. Parallellt med detta arbete genomfördes kurser i samtalsmetodik för omvårdnadspersonal.

År 2005 beviljades dessutom via Kompetensstegen medel för fortsatt och utökat arbete, bl a för utvärderingsinsatser. I detta arbete ingår inte Ulricehamns kommun. Mark och Vårgårda har tillkommit.

I början av 2006 engagerades vi, Marika Kokkonen och Anngerd Lönn Svensson, som utvärderare på vardera 35 % för att under tre år följa projektet. Uppdraget innebär att genomföra utvärdering från tre perspektiv; brukarnas, personalens och verksamheternas. I uppdraget ingår att ge information om hur den sociala dokumentationen utvecklas, uppfattas och värderas utifrån dessas perspektiv. Utvärderingen skall enligt projektansökan ha

såväl ett formativt syfte, att ge underlag för successiva förbättringar, som ett summativt syfte, att göra en sammanfattande utvärdering av ansträngningarna att skapa en fungerande social dokumentation.

Utvärderingen skall inledas med en övergripande "nulägesbeskrivning", dvs. besvara hur dokumentation och rutin tillämpas när utvärderingsarbetet startar. Detta dokument är en nulägesbeskrivning för våren 2006.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR UTVÄRDERINGEN

Projektstrukturen var redan klar när vi kom in i projektet och finns beskriven i projektets arbetsrapport (Höglund 2006).

Att göra en reguljär före- och efterstudie för att mäta effekter av projektet är inte möjligt. Vi har kommit in när processen redan är igång. Vi kan därför endast utgå från uppgifter som är insamlade under den tid vi varit involverade i projektet, samt referera till tidigare beskrivningar.

Vårt syfte med utvärderingen följer huvudsakligen uppdragsbeskrivningen, dvs. vi vill se hur den sociala dokumentationen ser ut idag och hur den ter sig om ca tre år. Vi vill studera hur de insatser som genomförs i projektet tillsammans med kommunernas egna insatser påverkar den sociala dokumentationen.

Vårt uppdrag omfattar inte att genomföra utvärderingar av enskilda insatser, t ex utbildningsinsatser.

Vårt arbete bygger på utvärderingsteorier som innebär att alla intressenter om möjligt skall vara delaktiga under hela processen (se t ex Guba och Lincoln 1989, Eriksson och Karlsson 1998, Vedung

1998 samt Jerkedal 2001). Det innebär att utvärderingen tar sin utgångspunkt i en inventering av olika intressenters förväntningar på vad som skall utvärderas. Som första utvärderingsinsats har därför en inventering av vilka grupper som kan ses som intressenter i projektet genomförts och därefter vad vissa av dessa anser som viktigt att vi studerar. Detta ligger till grund för denna nulägesrapport.

INTRESSENTER

Som primära intressenter räknas de som direkt kommer att vara berörda av projektets utfall. Ditt räknar vi de enhetschefer som ansvarar för att en social dokumentation sker. Intressenter är också ca 3500 personer som arbetar som omsorgspersonal¹ vilka har att utföra den vardagliga dokumentationen, varav ca 250 är utsedda till dokumentationsombud, samt naturligtvis vårdtagarna² och deras anhöriga eller andra representanter för dem. Dessutom har även andra grupper i projektet vissa särintressen. Desom nämns i projektledarens information om projektorganisationen; arbetsgruppen för projektet, referensgruppen, samt Äldre Väst Sjuhärads styrgrupp är viktiga grupper. Projektansvariga i kommunerna och projektansvariga på Äldre Väst Sjuhärad är ytterligare några som också har intresse av utvärderingen. Sekundärt finns säkert flera andra intressenter såsom ledningen i kommunerna och/eller andra kommuner utanför projektet.

INFORMATIONSUUNDERLAG

Vi har under det första halvåret samlat uppgifter, skapat kontakter, formulerat undersökningsstrategier och – verktyg. Det material som vi hittills haft tillgång till är all den dokumentation som projektledningen genomfört, tex tidigare rapporter samt de styrdokument som dessa refererar till (Socialstyrelsen 2003, Socialstyrelsen 2006a och b, Länsstyrelsen Västra Götaland 2002). Dessutom har vi fått ta del av planeringar, informationsmaterial som sänts till kommunernas representanter och kursdeltagare, sammanställning av dokumentationsutbildningsdeltagarnas kursvärderingar, minnesanteckningar från möte med projektgruppen mm.

DATAINSAMLING

Under 2006 års andra kvartal har vi genomfört en inventering av förväntningar på utvärderingen genom enkäter till olika personalkategorier. Detta gjordes så tidigt som möjligt i processen, dvs. innan olika aktiviteter med implementeringen satts igång.

Som undersökningsmetod har vi främst använt enkäter till följande grupper:

- Enkät 1: Ett urval av dokumentationsombud
- Enkät 2: Arbetsgruppen för projektet
- Enkät 3: Enhetscheferna i de sju kommunerna

---

¹ Med omsorgspersonal menar vi de undersköterskor och vårdbiträden som utför det dagliga vård- och omsorgsarbetet med vårdtagarna.

² Vi kommer framöver att använda begreppet vårdtagare, även om andra benämningar såsom tex äldre, pensionärer, brukare eller omsorgstagare också används ganska allmänt.

De två förstnämnda enkäterna har varit i pappersform, den sistnämnda i en webbaserad version. För att se exempel på enkäterna, se bil 1-3 eller kontakta utvärderarna.

Alla enkäterna inleds med en presentation av oss och vår roll i projektet samt upplysning om integritetsskydd. Alla enkäterna startar med frågan:

Vad tycker du är viktigt att vi studerar under den tid som projektet pågår?
Vilka frågor skulle du vilja ha svar på om tre år?
Vad är viktigast för just dig att utvärderingen av projektet besvarar?
Skriv gärna fritt ur hjärtat

Enkätsvaren kan komma att användas under hela utvärderingsprocessen.

En annan undersökningsmetod som använts har varit deltagande observation vid dokumentationsombudens utbildning. Detta har skett vid fyra kurstillfällen.

ENKÄT TILL DOKUMENTATIONSOMBUD

Ca 250 personer genomgick under våren 2006 en endagsutbildning för dokumentationsombud. Innan implementeringen av dokumentationsmodellen påbörjades ombudsvisna av dokumentationsombuden att besvara en enkät. Alla gick tidsmässigt inte att nå. Ett urval, baserat på att antalet informanter sammantaget skulle kunna vara representativt och att alla kommuner skulle vara representerade, genomfördes därför. Deltagarna vid fyra av kurstillfällena, 89 personer, ombads att besvara en enkät. Alla tillfrågade gjorde detta. Alla kommuner som deltar i projektet är representerade med minst fyra besvarade enkäter vardera.

Ombudens bakgrund

En enkätfråga rör vilken utbildning ombuden har. De allra flesta (74 st.) anger att de är undersköterskor eller att de genomgått ett omvårdnadsprogram. Lövrigt anger ett fåtal personer vårdbiträde, mentalskötare, rehabassistent, social service eller annat.

Ombuden arbetar till ungefär lika del i ordinärt eller särskilt boende (ca 40 % vardera). Ungefär 20 % anger att de arbetar inom något annat område, t ex korttidsboende.

Önskemål till utvärderingen

Dryg hälften av dokumentationsombuden besvarar första frågan om önskemål om utvärderingsfrågor. De flesta vill att vi studerar frågor om metoder och hur dokumentationen blir utförd. Ett tiotal anser att kunna särskilja Hälso- och sjukvårdslagen, HSL, och Socialtjänstlagen, SoL, är viktigt. Övriga önskemål uttrycks i termer av tid och uppföljning.

Dagsläget

De flesta ombuden anger att de generellt dokumenterar vid behov varje dag eller varje vecka. På frågan om vad som dokumenteras anger flest ombud HSL och avvikelser, på tredje plats kommer händelser av vikt och därefter anges förändringar och daganteckningar, tillbud och besök.

När det gäller en fråga om andra åtgärder som vidtagits i samband med projektet, anger 15 personer att de har fått utbildning i samtalsmetodik.

De flesta anger att även andra dokumenterar, främst anges kolleger och sjuksköterska.

På frågan om det finns några skrivna riktlinjer för dokumentation, svarar ca en tredjedel att det finns, drygt hälften anger att det inte finns riktlinjer, övriga har inte besvarat frågan. Vissa ombud kommenterar samma fråga med att dessa ofta är dåliga och/eller luddiga, flera personer efterfrågar brabeskrivningar. Som exempel på riktlinjerna nämns textbroschyrer från länsstyrelsen eller hjälptexter i datasystem, ingen anger lokalt utformade riktlinjer för social dokumentation.

Endast en femtededel anger att de idag dokumenterar i dator, övriga på papper. Kommentarer till detta frågeområde rör förhoppningar om ett datoriserat system. Flera ombud saknar både utbildning och dataprogram samt dator på arbetet. Någon tycker det är bra med pappersform. Flera nämner att de är i en övergångssituation.

Dokumentationsombudens utbildning

I vår enkät till dokumentationsombuden ingår frågor om information inför, förväntningar på och uttagning till deras utbildning. De flesta ombuden svarar att informationen till största delen har bestått av inbjudningshäftet från ÄVS, men även utbildningen i samtalsmetodik och en föreläsning i social dokumentation 2005 betecknas som information. Drygt en fjärdedel anger att de inte visste mer än att de skulle vara på en viss plats en viss tid. Informationen kom främst ifrån enhetschefen, men även ÄVS anges som informationskälla. Som orsak till att de är ombud anges att de deltar pga. intresse för social dokumentation. En annan orsak är att de blivit utsedda av chefen.

En av de förväntningar som många av ombuden anger inför ombudsutbildningen är att de vill veta Hur och Vad man skall dokumentera. Exempel på det kan vara att skilja på daganteckning och journalanteckning, innehållet i dokumentationen samt vad som egentligen är händelser av vikt. Dessutom anger flera ombud att de vill lära sig att skilja på SoL- och HSL-anteckningar.

Kursvärdering

Kursansvarig för dokumentationsombudens utbildning har genomfört en kursvärdering. Sammanställningen av den enkäten visar att deltagarna är mycket positiva i sina omdömen. Överlag är alla mycket nöjda, dagen anses bra, lärorik och intressant. En tredjedel anser att det var för mycket information för en dag eller för lite tid. Inför kommande utbildningstillfällen med dokumentationsombuden önskas främst mer övning på exempel hur man dokumenterar. Dessutom framkommer önskemål att utbildaren Maria Hallberg besöker de olika kommunerna och vid behov stöttar ombuden på plats.

ENKÄT TILL ARBETSGRUPPEN I PROJEKTET

På arbetsgruppens möte 2006-04-20 delades en enkät ut till de tretton deltagare som representerade Bollebygd, Borås (fyra kommundelar), Herrljunga, Mark, Svenljunga och Tranemo.

Deltagarnas bakgrund

Arbetsgruppen i projektet representerades under våren 2006 av olika personalkategorier, textbiståndsbedömare, projektledare i kommunen, distriktschef, enhetschef och verksamhetsutvecklare.

Önskemål till utvärderingen

Deltagarna i arbetsgruppen besvarar frågan om önskade utvärderingsfrågor utifrån olika perspektiv. Några skriver i termer av hur vårdtagarna kommer att påverkas, om vården eller rättsäkerheten blir bättre för vårdtagarna. Andra vill veta om lagen följs. Många deltagares önskemål rör snarare projektet

än utvärderingen. Ytterligare någon undrar vilka problem och svårigheter som finns i genomförandet eller som kvarstår efter projektets slut.

Planerade aktiviteter

På frågan om hur deltagarna planerar att arbeta, anger de flesta att de ämnar föra vidare den information de får som deltagare i arbetsgruppen nedåt i organisationen, dvs. t.ex. till ombuden. Några planerar samarbete i sidled, dvs. med kolleger och två personer anger att de tänker informera uppåt, dvs. till ledningsgruppen.

Enkäten anger deltagarna även andra planerade åtgärder för att utveckla engod social dokumentation, varav kan nämnas:

- Utbildning av personal i dokumentation i dator
- Föreläsningar och info för enhetschefer
- Täta träffar med ombuden
- Välutvecklat datasystem
- Utbyte med kommuner som kommit längre i arbetet

Flera anger dock att de ännu inte planerat för några aktiviteter.

ENKÄT TILL ENHETSCHEFERNA I DE SJU KOMMUNERNA

En grupp som känner till projektet och som kan bidra med en beskrivning både av förväntningar, nuläget och vad som planeras framöver är enhetscheferna för de olika inblandade verksamheterna. De hardessutom enligt gällandelagstiftning och utifrån den gemensamt framtagen modellen yttersta ansvaret för genomförandet av social dokumentation. Via respektive kommuns distriktschef, telefonväxel och andra sökvägar fick vi fram namn på 74 aktuella enhetschefer. Dessa kontaktades dessa via e-post och ombuds fylla i den enkät som var länkad till mailet. Enkäten besvarades anonymt, därför fick alla en påminnelse efter ca två veckor.

42 personer besvarade enkäten (ca 57%). Antalet kan ses som representativt, eftersom ett antal personer som ingår i arbetsgruppen för projektet är enhetschefer. Arbetsgruppen informerades när de fyllde i sin enkät att de som är enhetschefer skulle ignorera mail-versionen. Det kan således antas att runt 70 % av enhetscheferna besvarat någon av de två enkäterna.

Enhetschefernas bakgrund

Av enhetscheferna som besvarat mail-enkäten representerar ungefär lika många ordinärt boende, särskilt boende eller annat. Det sistnämnda kan vara korttidsboende eller en blandning av olika former.

Alla kommuner är representerade. Borås kommun, som är indelad i tio kommundelar varav åtta återfinns bland svaren, bidrar med ungefär halva svarsfrekvensen.

Enhetschefernas utbildningsbakgrund varierar, de flesta har högskoleutbildning från olika program, t.ex. vård och omsorg, social omsorg eller förvaltning, sjuksköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast. Några har enbart gymnasial utbildning samt interna ledarutbildningar.

Önskemål till utvärderingen

Flera av enhetscheferna besvarar första frågan, dvs. vilka deras förväntningar på utvärderingen är

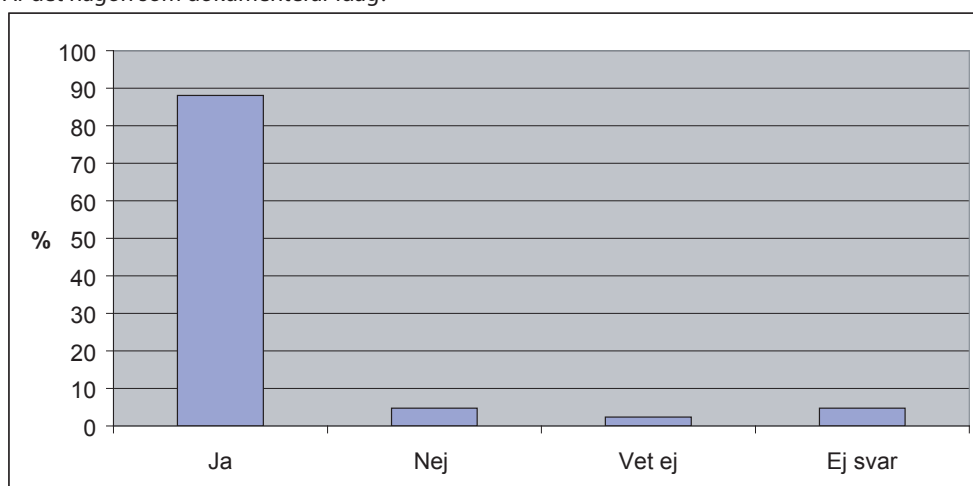
snarare utifrån vilka deras förväntningar är på projektet än på utvärderingen. Det uttrycks i termer som att alla ska dokumentera lika. Andra vill att utvärderingen skall se om alla gör lika eller gör rätt. Andra formuleringar är vilken nytta får projektet, för antingen brukaren, dvs. vårdtagaren och dennes anhöriga, eller för den personal som dokumenterar. Någon anser att det viktigaste är att det framgår vad länsstyrelsen godkänner eller ej. Någon annan ser till sin egen arbetsituation och vill få belyst hur det blir med enhetschefernas uppföljning gällandes sammanfattningen av omsorgspersonalens utförande anteckningar och arbetsblad. Ytterligare någon vill veta hur det går till i de olika kommunerna. En önskan som många tar upp, även om det är i lite olika ordalag, är skillnaden mellan SoL och HSL. I många enhetscheferas svar kan vi dessutom se att de själva inte särskiljer dokumentation enligt HSL från dokumentation enligt SoL.

Dagsläget

16 av enhetscheferna anger att de själva dokumenterar. Andra som sägs dokumentera är omvårdnadspersonal (31 svar) och ett fåtal anger biståndsbedömare och sjuksköterska. Dokumentationen anges främst ske på papper.

Av de 42 svar som inkommit anger 37 att dokumentation förekommer idag. Två anger att ingen dokumenterar.

Är det någon som dokumenterar idag?

	%	#
Ja	88,1	37
Nej	4,76	2
Vet ej	2,38	1
Ej svar	4,76	2
Summa:	100 %	42

Vad dokumenteras

I Socialstyrelsen (2006) anges bl.a att "händelser av betydelse för genomförandet av insatsen" skall dokumenteras. Formuleringen kan jämföras med händelservilkettretton personer anger dokumenteras idag och avvikelser som tio anger. Tre personer anger att daganteckningar dokumenteras.

Isammakälla används begreppet "genomförandeplan som underlag för journalanteckningar" och i projektet används begreppen individuell arbetsplan och social genomförandejournal. Åtta personer anger att arbetsplaner ingår i den sociala dokumentationen.

Samarbete

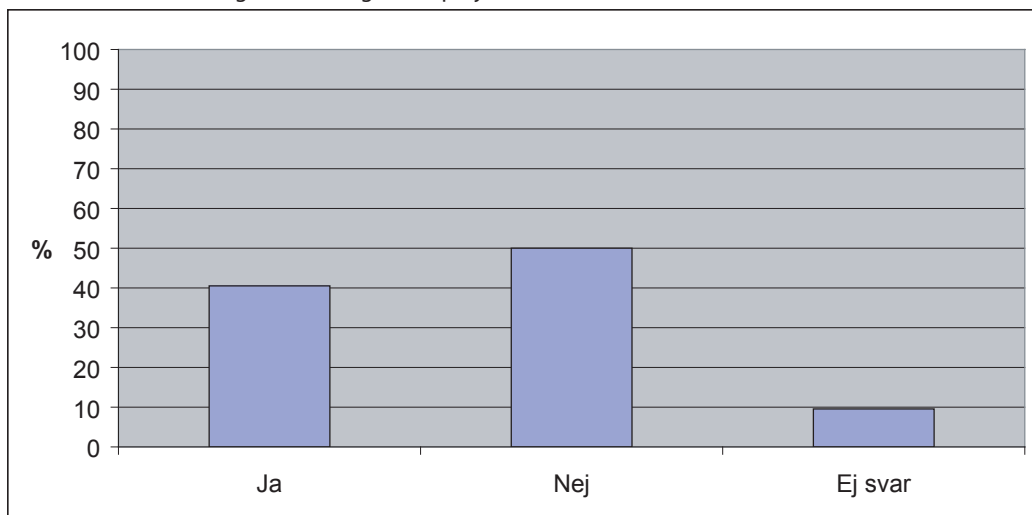
Samarbetet mellan den person som är projektledare för Social dokumentation i kommunen/kommundelen och enhetscheferna håller på att arbetas fram, en del har redan regelbundna möten. Ett antal svar visar emellertid att informationen om projektet ännu inte nått fram till alla berörda i alla kommuner. Ett antal personer vet inte vem som är projektledare och en persons svar att kommunen ännu inte är med i projektet.

Hälften av enhetscheferna samarbetar ännu inte med några andra angående projektet. Ur svaren frändesom kommit igång med samarbete kan nämnas att samarbete sker med textkolleger, dokumentationsombud, andra enhetschefer och andra kommuner/kommundelar.

Planerade aktiviteter

Hur enhetscheferna har tänkt samarbeta t ex med dokumentationsombuden varierar. De flesta anger emellertid att de har planerat för kontinuerlig information genom exempelvis arbetsplatsträffar och andra nätverk. Dock anger ca 30 % av respondenterna att de inte har börjat planera för hur samarbetet skall ske.

Samarbetar du med några andra angående projektet?

	%	#
Ja	40,5	17
Nej	50	21
Ej svar	9,52	4
Summa:	100 %	42

På frågan om hushållscheferna önskar att samarbetet mellan utvärderarna och dem skall utformas, svarar flera att de vill ha kontinuerlig information. Flera önskar även en personlig kontakt och att vi kommer ut i verksamheten. Andra uttryck gäller önskan om information från andra verksamheter, tips, praktiska förslag och feedback.

ERFARENHETER FRÅN MÖTEN MED ARBETSGRUPPEN

Vi har deltagit i möten med arbetsgruppen 2006-04-20 och 2006-06-15.

Projektledarens och våra egna minnesanteckningar ligger till grund för nedanstående resultat.

Rätt person till rätt uppgift

Kompetensstegen innebär stort arbete i kommunerna, social dokumentation är en del av detta. Ibland kan det uppstå förvirring och/eller dubbelarbete för personer som ansvarar för både arbetet i kompetensstegen och för arbetet i projektet social dokumentation. Detta märktes t ex genom att kallelsen till mötet med arbetsgruppen resulterat i att inte alla var rätt person för uppgiften. Flera av deltagarna hade inte uttalat ansvar för projektet utan mer övergripande ansvar för hela kompetensstegen. Någon annan hade ingen ansvarsfunktion rörande projektet. Vid det första av de båda mötena bestämdes därför att en uppdatering av deltagare i arbetsgruppen skulle genomföras.

Arbetsgrupp och referensgrupp

Gruppenämningen bör konsekvent vara "arbetsgruppen för projektet". Denna skall omfatta en eller flera representanter från varje kommun samt projektledaren Eva Höglund och ansvarig för dokumentationsombudsutbildningen Maria Hallberg, samt till viss del utvärderarna Anngerd Lönn Svensson och Marika Kokkonen. Den vetenskaplige ledaren Per-Åke Karlsson deltar i arbetsgruppen vid behov.

I den planerade projektorganisationen skall ingå en referensgrupp. Referensgruppen har ännu inte kommit igång. I diskussioner i arbetsgruppen framkom önskemål att den bör innehålla intressenter som representerar olika funktioner och yrkeskategorier. Som exempel kan nämnas MAS (medicinskt ansvarigsjuksköterska), undersköterska/vårdbiträde, enhetschef, anhörig, godman eller annan representant för brukare, samt tillfällig expertis av olika slag.

Användande av dokumentationsmodellen

Kommunerna har kommit till olika långt när det gäller organisationen av samarbetet mellan olika yrkesgrupper och samordnare av olika slag. Det uttalas även att kommunerna/kommundelarna anammat dokumentationsmodellen på olika sätt. Vissa representanter i arbetsgruppen tycker inte att man följer den gemensamma dokumentationsmodellens såsom avtalats. Det finns även kommuner/kommundelar som köpt extrainsatser av ÄVS för att komma igång med sitt arbete på hemmaplan.

Problemområden att arbeta med

Under arbetsgruppsmöten har framkommit vissa önskemål angående områden som bör behandlas. Deltagarna vill bl. a. underkommande träffar dela med sig av sina erfarenheter om hur Länsstyrelsens besök uppfattats, vilka erfarenheter man fått och hur man kan förbereda sig. Deltagarna vill t ex gå igenom vilka kriterier för bedömning som Länsstyrelsen använder. Deltagarna i arbetsgruppen är lite förvirrade över att det är en del nyheter från Socialstyrelsen som inte stämmer överens med

information som getts ut av Länsstyrelsen i Västra Götaland tidigare. Socialstyrelsen nämner t ex inget om att enhetschefen är ytterst ansvarig för Genomförandejournalen. Dessutom menar några deltagare att Socialstyrelsen accepterar att HSL och SoL- anteckningar förs på samma underlag, under förutsättning att man inte ser det som en och samma journal. Detta har enligt Länsstyrelsen varit omöjligt tidigare.

Utvärderingens fortsatta arbete

För att få djupare insikt i vissa frågor har vi valt att i nästa steg genomföra intervjuer. Det arbetssättet bemöter även det önskemål som framkom i enkäten till enhetscheferna, nämligen att vi skall komma ut i verksamheten. Under den närmast kommande tiden planeras därför fältstudier och intervjuer med enhetschefer, dokumentationsombud och omsorgspersonal. Besöken planeras starta hos den enhetschef som ansvarar för respektive arbetsställe för att eventuella sekretesshandlingar skall kunna undertecknas. Förutom dessa grupper skall också möjligheten att intervjua någon representant för vårdtagare och anhöriga undersökas.

Den sociala dokumentationen förs i vissa kommuner i dator, i andra på papper. Dokumentationen i sig ser också olika ut, detta är ett område som också kommer att studeras närmare under fältstudierna. Under arbetets gång har framkommit att någon kommun är långt framme i planeringsarbetet med att ta fram handdatorer för personal i hemtjänsten. Om möjligt skall någon sådan enhet ingå i det framtida underlaget.

Intervjuomgång

Ett urval av områden inom de olika kommunerna har genomförts för att täcka av såväl landsbygds- som tätortsverksamhet. Urvalet har skett för att få så stor variation som möjligt när det gäller t ex avstånd, organisationsform och dokumentationsrutiner. Enlikafördelning mellan tätortsverksamhet och landsbygdsverksamhetsamt är skiltboendes respektive hemtjänst har eftersträvat. Alla kommuner skall besökas i en första inventering. I Borås kommun har lottdragning skett, Norrby och Viskafors kommun deltar i studien. Eventuellt sker senare en minskning av antalet arbetsställen som skall följas kontinuerligt under hela projektet.

Önskemål inför det fortsatta utvärderingsarbetet

I enkäterna har efterfrågats önskemål om frågor som skall ingå i utvärderingen. Flera respondenter skriver önskemål om vad som skall ingå i projektet snarare än vad som skall ingå i utvärderingen. Även detta är ett bevis på att information alltid måste vara tydlig. Vi har kanske varit alltför snåla med information till informanterna om hur enkäterna skall besvaras. En del önskemål om utvärderingen framkommer emellertid och finns sammanfattade i nedanstående lista.

- Hur blir dokumentationen utförd
- Arbetar alla efter den modell som är framtagen
- Medför projektet ökad samverkan mellan olika kommuner
- Finns det skillnad mellan SoL- och HSL-anteckningar
- Påverkas resurstilldelningen
- Blir det några effekter för vårdtagarna, anhöriga eller personal
- Efterföljs föreskrifter och allmänna råd

Alla dessa områden kommer förhoppningsvis att beaktas i det fortsatta arbetet.

SLUTSATSER

Utvärderingsarbetet har hittills mest bestått av kartläggning och inventering. Det är ännu alltför tidigt att dra några slutsatser om projektets resultat, men den första inventeringen ger ändå upphov till en rad områden som behöver beläggas ytterligare och som såväl projektledningen som personer på olika nivåer i kommunerna bör arbeta med. De områden vi vill uppmärksamma särskilt är begrepps-användande, informationsflöde, dokumentationsmodellens status samt tolkning av styrdokument, särskilt då sådana som rör SoL och HSL.

Begrepps användande

I projektet ingår olika yrkeskategorier som alla har olika begreppsförståelse. Det är därför särskilt viktigt att i all information konsekvent använda samma ord och begrepp samt att begreppens betydelse förklaras i sammanhanget. Som exempel kan nämnas att arbetsplan och genomförandeplan ibland används synonymt, ibland som helt skilda begrepp.

Informationsflöde

Ett gemensamt arbetssätt för kommunerna angående information och kommunikation skulle vara alltför komplext, eftersom kommunerna organiserar sina lokala projekt på olika sätt. Vissa problem är ändå gemensamma. Rutiner för informationsflödets saknas ofta. Detta gäller både mellan och inom nivåerna. Projektet omfattar många olika yrkeskategorier på olika nivåer. För att få fram information till alla berörda så bör kommunerna arbeta fram informationskanaler gällande projektet så att alla får samma information, oavsett var man befinner sig i organisationen.

Som exempel på informationsbrister kan nämnas dokumentationsombudens utbildningstillfällen på ÄVS. En fjärdedel av ombuden hade ingen aning om vad det var för utbildning de skulle gå på. Likaså anger flera personer att de inte vet vem som är projektledare för social dokumentation i kommunen. Alla yrkeskategorier blandar dessutom mer eller mindre ihop utvärderingsprojektet med utbildningsinsatserna i social dokumentation.

Dokumentationsmodellens status

Alla kommunerna använder inte dokumentationsmodellen, på vissa håll används delar av den och på vissa håll har man egna modeller för dokumentation. Detta skapar förvirring inte minst för dokumentationsombuden som deltar vid de utbildningstillfällen som ÄVS anordnar. När de kommer hem till sin kommun kan andra direktiv anges, frågan är då vilken befogenhet dokumentationsombudet har. Detta bör klarläggas tydligare.

Modellen i förhållande till datoriseringen är helt neutral. Social dokumentation är inte beroende av datoriseringen, men datoriseringen i sig ses av många som något som skulle kunna lösa flera problem. Datoriseringen är endast utbyggd i ett fåtal kommuner, datoriseringens betydelse för projektets utveckling bör studeras noga.

Att den gemensamma modellen inte används av alla i projektet, skapar frustration även hos enhetscheferna. Detta har visat sig vid arbetsgruppens möten. En fråga som behöver studeras är; upplevs modellen som styrande eller bara som inspirationskälla?

HSL och SoL

Alla yrkeskategorier anger svårigheter med att skilja på HSL- och SoL-insatser i dokumentationen. Svårigheterna ligger i att man helt enkelt inte kan skilja dem åt, eftersom de upplevs gå in i var-

andra. Tillsynsmyndigheternas tvetydigheter har naturligtvis påverkat. Det är viktigt att fortsätta diskussionen om hur olika riktlinjer och allmänna råd skall tolkas samt att projektledningen även i fortsättningen kontinuerligt håller sig uppdaterad mot Länsstyrelsen.

REFERENSER

- Eriksson, B. & Karlsson, P-Å. (1998) Utvärdera bättre. För kvalitetsutveckling i socialtjänsten. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.
- Guba, E.G. & Lincoln, Y.S. (1989). Fourth Generation Evaluation. Newbury Park: Sage.
- Jerkedal, Å. (2001). Utvärdering – steg för steg. Om projekt- och programbedömning. Stockholm: Norstedts juridik.
- Vedung, E. (1998). Utvärdering i politik och förvaltning. Lund: Studentlitteratur.
- Socialstyrelsen (2003) Är det skäligt att bry sig om själen? Kartläggning av det "sociala innehållet" i hemtjänsten i 23 kommuner 2002.
- Socialstyrelsen. (2006a). Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.
- Socialstyrelsen (2006b) SOSFS 2006:5 (S). Dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVU, LVM och LSS.
- Höglund, E. (2006) FoU-projektet Social dokumentation. Redogörelse för arbetet 2004-2005. .

BILAGA 1: ENKÄT TILL DOKUMENTATIONSOMBUD

Dokumentationsombud

Vi, dvs. Marika Kokkonen och Anngerd Lönn Svensson, är anlitade av ÄldreVäst Sjuhärad och kommer att följa projektet som rör den sociala genomförandedokumentationen under tre år. För att projektet ska bli så bra som möjligt behöver vi hjälp av dig som arbetar direkt i verksamheten. Vi kommer att ta hänsyn till de synpunkter vi får in i vårt fortsatta arbete. Naturligtvis är alla svar anonyma, vi kommer inte att redovisa några enskilda personers synpunkter.

Vad tycker du är viktigt att vi studerar under den tid som projektet pågår? Vilka frågor skulle du vilja ha svar på om tre år? Vad är viktigast för just dig att utvärderingen av projektet besvarar?

Skriv gärna fritt ur hjärtat: .....

.....

.....

.....

Vi vill också att du besvarar följande frågor för att vi ska få en uppfattning om hur dokumentationen sker i de olika kommunerna. Det finns plats för kommentarer. Behöver du mer skrivutrymme så använd gärna sista sidan.

Vilken utbildning har du? .....

Inom vilket område arbetar du?

Särskilt boende

Ordinärt boende

Annat, t ex korttid

.....

Vad dokumenterar du angående de vårdtagare som du arbetar med?

.....

.....

.....

.....

När dokumenterar du?

Varje dag

Varje vecka

Annat

.....

.....

.....

.....

Har du fått utbildning i samtalsmetodik?

Ja

Nej

I vilken kommun/kommundel arbetar du? .....

För hur många vårdtagare för du anteckningar under ett arbetspass? .....

Kommentarer.....

.....

Är det någon annan som dokumenterar?	Ja	Nej	Vet ej
	☐	☐	☐

Om Ja, vem gör det?

.....

Vad dokumenterar denne?

.....

Finns det några skrivna riktlinjer om vad och hur du ska dokumentera?

Ja	Nej
☐	☐

Kommentarer.....

.....

Hur dokumenterar du?	I dator	På papper
	☐	☐

Kommentarer.....

.....

Angående utbildningen för dokumentationsombud:

Vilken information fick du innan du kom hit?

.....

.....

Varifrån fick du informationen?

.....
.....

Vilka förväntningar hade du innan utbildningen?

.....
.....

Varför är just du på utbildningen?

.....
.....

Har du några frågor kan du nå oss antingen via e-post eller på nedanstående telefonnummer.

Tack på förhand!

Marika Kokkonen
marika.kokkonen@mark.se
070-530 07 01

Anngerd Lönn Svensson
anngerd.lonn@hb.se
033-435 4119

BILAGA 2: ENKÄT TILL ARBETSGRUPPEN

Arbetsgruppen i projektet Social dokumentation

Vi, dvs. Marika Kokkonen och Anngerd Lönn Svensson, är anlitade av ÄldreVäst Sjuhärad och kommer att följa projektet som rör den sociala genomförandedokumentationen under tre år. För att projektet ska bli så bra som möjligt behöver vi hjälp av alla som är involverade, dina synpunkter har alltså betydelse för hur vi går vidare. Naturligtvis är alla svar anonyma, vi kommer inte att redovisa några enskilda personers synpunkter.

Vad tycker du är viktigt att vi studerar under den tid som projektet pågår? Vilka frågor skulle du vilja ha svar på om tre år? Vad är viktigast för just dig att utvärderingen av projektet besvarar?
Skriv gärna fritt ur hjärtat: .....

.....
.....

Vi vill också att du besvarar följande frågor för att vi ska få en uppfattning om hur organisationen ser ut i de olika kommunerna.

I vilken kommun/kommundel arbetar du? .....

Vilken befattning har du i kommunen? .....

Vilken utbildning har du? .....

Hur ser projektorganisationen ut i din kommun/kommundel? .....

.....
.....

Hur har du planerat att arbeta, t ex föra vidare den information du får som deltagare i arbetsgruppen? .....

.....
.....

Hur har du blivit utsedd att delta i arbetsgruppen?

.....
.....

Vilka förväntningar har du på arbetet i arbetsgruppen?

.....
.....

Hur vill du att samarbetet mellan dig och oss utvärderare skall utformas?

.....
.....

Vilka andra aktiviteter har ni planerat i din kommun för att utveckla en god social dokumentation?

.....
.....

Har du några frågor kan du nå oss antingen via e-post eller på nedanstående telefonnummer.

Tack på förhand!

Marika Kokkonen
marika.kokkonen@mark.se
070-530 07 01

Anngerd Lönn Svensson
anngerd.lonn@hb.se
033-435 4119

BILAGA 3: ENKÄT TILL ENHETSCHEFER

Enhetschefer i projektet Social dokumentation

Vi, dvs. Marika Kokkonen och Anngerd Lönn Svensson, är anlitade av ÄldreVäst Sjuhärad och kommer att följa projektet som rör den sociala genomförandedokumentationen under tre år. För att projektet ska bli så bra som möjligt behöver vi hjälp av alla som är involverade, dina synpunkter har alltså betydelse för hur vi går vidare. Naturligtvis är alla svar anonyma, vi kommer inte att redovisa några enskilda personers synpunkter.

Vad tycker du är viktigt att vi studerar under den tid som projektet pågår? Vilka frågor skulle du vilja ha svar på om tre år? Vad är viktigast för just dig att utvärderingen av projektet besvarar? Skriv gärna fritt ur hjärtat:

Vi vill också att du besvarar följande frågor för att vi ska få en uppfattning om hur organisationen ser ut i de olika kommunerna.

I vilken kommun/kommundel arbetar du?

- Brämhult
- Centrum
- Dalsjöfors
- Göta
- Norrby
- Sandhult
- Sjöbo
- Trandared
- Viskafors
- Bollebygd
- Herrljunga
- Mark
- Svenljunga
- Tranemo
- Vårgårda

Vilken formell utbildning har du?

Vilken information har du fått angående projektet "Social dokumentation"?

Varifrån har du fått informationen?

Hur sker samarbetet mellan dig och den som är projektledare för "Social dokumentation" i din kommun/kommundel?

Samarbetar du med några andra angående projektet?

Ja Nej

Om Ja, med vilka?

Vilka boendeformer ingår i ditt ansvarsområde?

- Ordinärt boende
 Särskilt boende
 Annat

Om annat, vilken boendeform?

Är det någon som dokumenterar idag?

Ja Nej Vet ej

Om Ja, vilka?

Vad dokumenteras i så fall?

Hur har dokumentationsombuden utsetts i dina verksamheter?

Vilka förväntningar har du på dokumentationsombudens arbete?

Hur planerar du att samarbetet mellan dig och dokumentationsombuden skall utformas?

Hur vill du att samarbetet mellan dig och oss utvärderare skall utformas?

Har du några frågor kan du nå oss antingen via e-post eller på nedanstående telefonnummer.

Tack på förhand!

Marika Kokkonen
marika.kokkonen@mark.se
0705-30 07 01

Anngerd Lönn Svensson
anngerd.lonn@hb.se
033-435 4119

Skicka in svaren

Rensa all inmatning

Kontaktperson: Anngerd Lönn Svensson, anngerd.lonn@hb.se

Senast ändrad: 2006-10-09

Tidigare utgivna rapporter från ÄldreVäst Sjuhärad

Rapporter i serien Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad: 2002 - 2005

Karlsson P-Å, Nordström M, Niemi M, Redberg P (2005) Vad gör de som hjälper gamla i hemmet? En studie om samverkan och kompetens inom äldreomsorgen.

Ehrnlund L, Essedahl L, Süvari K, Karlsson P-Å (2005) Nå, blir det bättre om vi samverkar? Slutrapport från utvärderingen av Samrehab i Mark-Svenljunga. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Karlsson P-Å, Höglund E et al (2005) Brukare om sin äldreomsorg – i Herrljunga, Svenljunga och Tranemo. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Sennemark E, Hanson E, Magnusson L (utgivning 2005) Jag har ju barnen som kommer"... Äldres hälsa och levnadsvillkor; en intervjuundersökning med vård- och omsorgsberoende i Sjuhäradsbygden. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Brovall, C., Hanson, E., Magnusson, L., et al. (2004). Mål och policy vid palliativ vård och vård i livets slutskede för äldre och deras närstående i Tranemo – Ett gemensamt synsätt. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Johnsson L. (2003)Handledning av biståndsbedömare. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Nilsson M, Magnusson L. (2002) Publ. 2003. Hälsa och livssituation i relation till fallolyckor bland äldre personer i Sjuhärad. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Andersson B-A, Hanson E, Magnusson L, Lidskog R, Holm K. (2002) Informationscentrum för äldre och närstående i Sjuhärad. Slutrapport till Socialdepartementet 2002-09-25. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Källman U, Andersson B-A. (2002) Virtuellt sårvårdscentrum i södra Älvsborg - Kartläggning av förutsättningarna för en etablering. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Ingemansson M, Nilsson M, Sonn U (2002). Rehabilitering för äldre - guide vid val av mätinstrument. Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Arbetsrapporter och delrapporter: 2002 - 2005

Höglund, E. (2006) FoU-projektet Social dokumentation. Redogörelse för arbetet 2004-2005.

Sennemark E, Hanson E, Magnusson L (2005) Gemenskap på äldre dar´. En studie om äldre kinesers livssituation, behov och önskemål inför ålderdomen.

Winqvist I (2005) Utvärdering av projekt Efterlevandestöd för anhörigvårdare

- Nolan M, Hanson E, Nolan J, Magnusson L, Sennemark E. (2005) Planeringsinstrument för anhörigstöd. (Utgivare: Socialstyrelsen) Notera: Den svenska rapporten från COAT-projektet
- Winqvist I, Hanson E (2005) Meningsfull dag i särskilt boende. En litteraturöversikt.
- Hanson E, Nolan J, Magnusson L, Sennemark E, Johansson L, Nolan M, (utgivning 2005) The development and pilot testing of COAT – the Comparative Outcome Assessment Technique for family carers of older people. (ÄVS rapport) Notera: Den engelska rapporten från COAT-projektet
- Dunér Anna, Nordström Metal (2005) Kollegiegranskning av biståndsbedömare inom äldreomsorgen
- Lancha, M. (2005) En kartläggning av äldre finska invandrares kostvanor och hälsa i Marks kommun.
- Björfjäll, A., Johansson, J. (2004) IT för lärande i vården – informations- och kommunikationsarena för kunskap inom nätverk.
- Björfjäll, A., Johansson, J. (2004) Prova På Rums-verksamhet i Borås Stad – en beskrivning av språkträning för personer med afasi.
- Holm K. (2003) Metoder för granskning av webbplatsers tillgänglighet med fokus på navigering.
- Ehrnlund L, Essedahl L, Süvari K och Karlsson P-Å. (2003) Samrehab Mark Svenljunga - idé, verksamhet och erfarenheter hittills. Nulägesrapport 26 maj 2003.
- Loberg M. (2003) Vad gör de som hjälper dom gamla i hemmet? Delrapport 1 från FoU-projektet med samma namn.
- Brovall C, Hanson E, Magnusson L. (2003) Brukare i samtal - utveckling av palliativ vård för äldre i Tranemo kommun.
- Holm K. (2002) Informationscentrums webbplats - utvecklingen av en användbar databasdriven webbplats med användarna i fokus. Ett delprojekt i Informationscentrum för äldre och deras närstående. ÄldreVäst Sjuhärad.
- Göransson K, Helgesson-Björk C, och Andersson B-A. (2002), Utvärdering av system för registrering av tid inom hemvård.
- Nilsson. M. (2001). Publ. jan 2003. Den kommunbaserade rehabiliteringens effekt på livskvaliteten hos äldre. En kritisk litteraturgranskning.
- Ljunggren A, Magnusson L, Andersson B-A, Apelqvist S-O, Bogsjö I, Hessel E och Hoflin B. (2002) Fokus på frivillighet med och för äldre. En kartläggning av frivilligmedverkan i omsorg och vård om äldre och deras familjer.

ÄldreVäst Sjuhärad

ÄldreVäst Sjuhärad är ett forsknings- och utvecklingscentrum för utveckling, utvärdering, utbildning och forskning inom äldreområdet och området för funktionshinder. FoU-centrumet har funnits sedan 1999.

Målet för ÄldreVäst Sjuhärad är att bidra till ökad livskvalitet, ökad vård- och omsorgskvalitet och social delaktighet för äldre personer och deras närstående genom att:

- Stärka och utveckla samverkansformer över organisationsgränser
- Genomföra utvecklings- och forskningsprojekt med äldre och deras familjer
- Förnya och utveckla metoder och verksamhetsformer i vård och omsorg för äldre
- Sprida ÄldreVäst Sjuhärads forsknings- och utvecklingsresultat
- Bidra till kunskaps- och kompetensutveckling inom äldreområdet

De som står bakom ÄldreVäst Sjuhärad är kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn samt Västra Götalandsregionen och Högskolan i Borås. Dessutom stöds verksamheten av Socialstyrelsen. Verksamheten bedrivs i nära samverkan med intresse- och frivilligorganisationer inom äldreområdet.

ÄldreVäst Sjuhärad administreras av Högskolan i Borås och finns även lokaliserad i högskolans lokaler.

Läs mer om ÄldreVäst Sjuhärad på hemsidan www.aldrevast.hb.se. Där finns bland annat tidigare utgivna rapporter.

Mer om Högskolan i Borås finner ni på www.hb.se

